

Department of Sanskrit Studies

PG Diploma in Sanskrit Computational Linguistics

Code: H-35

Duration: 2 Hours

Max Marks: 75

Note:

1. Part A contains 30 questions of one mark each.
2. Part A should be answered in the answer book only, and not on the question sheet.
3. There is a negative marking of 0.33 mark for each wrong answer in Part A.
4. Question paper may be answered either in English(preferably) or in Sanskrit.

Part - A

1. वैयाकरणमतानुसारं स्फोटः कतिविधः ?
(A) षड्विधः (B) सप्तविधः (C) अष्टविधः (D) पञ्चविधः
2. व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिः... कस्य भणतिरियम् ?
(A) शालिकानाथस्य (B) मल्लिनाथस्य (C) पतञ्जलेः (D) भर्तृहरेः
3. सुट् इति केषां संज्ञा ?
(A) प्रत्याहारस्य (B) सुपां (C) तिङां (D) तद्धितानाम्
4. भूभृत् इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
(A) पृथिवी (B) सर्पः (C) कृषकः (D) राजा
5. लिह् धातोः लटि प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
(A) लेढि (B) लेक्षि (C) लीढ (D) लीक्षि

6. रमणीयार्थप्रतिपादकशब्दः काव्यम् इति केनोक्तम्?
(A) मम्मटेन (B) दण्डिना (C) आनन्दवर्धनेन (D) जगन्नाथेन
7. सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे इति कस्य वचनमिदम्?
(A) पाणिनेः (B) नागेशस्य (C) कौण्डभट्टस्य (D) पतञ्जलेः
8. क्विप् च इति सूत्रेण किं विधीयते
(A) कर्ता (B) कर्म (C) करणं (D) कारकम्
9. तस्मिन् इति निर्दिष्टे पूर्वस्य इतीदं कीदृशं सूत्रम्?
(A) संज्ञा (B) परिभाषा (C) विधि (D) नियम
10. पूर्वत्रासिद्धम् इत्यस्य सूत्रस्य अष्टाध्यायीक्रमसङ्ख्या का?
(A) 8.1.2 (B) 8.2.1 (C) 7.4.1 (D) 6.1.88
11. शिखावान् इत्यत्र शिखापदोत्तरं विहितः प्रत्ययः कः?
(A) क्त (B) क्तवत् (C) मत्तुप् (D) शानच्
12. केन सूत्रेण सङ्ख्यावाचकशब्दानां जस् तथा शस् प्रत्यययोर्लोपः भवति ?
(A) षड्भ्यो लुक् (B) षणान्ता षट् (C) अल्लोपोऽनः (D) अष्टन् आ विभक्तौ
13. विना इत्यर्थे अस्य अव्ययस्य प्रयोगः क्रियते ?
(A) मनाक् (B) वरम् (C) प्रियम् (D) अन्तरेण
14. फलसमानाधिकरणव्यापारवाचकत्वम् :
(A) अकर्मकत्वम् (B) सकर्मकत्वम् (C) भावत्वं (D) न किञ्चित् साधु
15. लः परस्मैपदम् इति सूत्रस्य बाधकं सूत्रं किम्?
(A) अस्मद्युत्तमः (B) युष्मद्युपपदे समानाधिकरणे स्थानिन्यपि मध्यमः (C) तिङ्शित्सार्वाधातुकम्
(D) तडानावात्मनेपदम्
16. निनन्दिषति इति सन्नन्तरूपस्थधातुः कः?
(A) नन्दि (B) निन्द (C) नन्द (D) निनाद
17. रामः रावणं हन्ति स्म इत्यस्मिन् वाक्ये स्म-योगेन लटः अर्थः भवति :
(A) परोक्षभूतः (B) हेतुहेतुमद्भावः (C) अनद्यतनभूतः (D) भूतसामान्यः
18. दिग्वाचिशब्दप्रयोगे --- विभक्तिर्भवति
(A) तृतीया (B) चतुर्थी (C) पञ्चमी (D) सप्तमी
19. पङ्कजमिति पदं पदचातुर्विधे कस्योदाहरणम्
(A) रूढेः (B) यौगिकस्य (C) योगरूढस्य (D) यौगिकरूढस्य

20. वृत्तिर्नाम
(A) पदार्थाभिधानम् (B) परार्थाभिधानम् (C) पदार्थलक्षणम् (D) पदार्थसामान्यम्
21. समासे खलु भिन्नैव --- पङ्कजशक्तिवत्
(A) वृत्तिः (B) शक्तिः (C) बुद्धिः (D) अर्थः
22. पञ्चानां गोदावरीणां समाहारः
(A) पञ्चगोदावरिम् (B) पाञ्चगोदावरम् (C) पञ्चगोदावरम् (D) पञ्चगोदावर्यम्
23. कुरूणां राजा इति विग्रहस्य तद्धितान्तरूपं
(A) कौरवराजा (B) कुरुराजा (C) कौरव्यः (D) कौरवेयः
24. ऋहलोः :
(A) यत् (B) ण्यत् (C) क्यप् (D) क्यच्
25. लूञ् धातोः क्तप्रत्यये परे इदं रूपं सिद्ध्यति
(A) लूनः (B) लीनः (C) लग्नः (D) लोनः
26. कः प्रयोगः शुद्धः?
(A) मया रोचते (B) मह्यम् रोचते (C) मत् रोचते (D) मम रोचते
27. अनभिहिते कर्तरि का वा विभक्तिर्भवति?
(A) प्रथमा (B) तृतीया (C) षष्ठी (D) द्वितीया
28. सहयुक्ते अप्रधाने इत्यनेन का वा विभक्तिर्विहिता?
(A) द्वितीया (B) तृतीया (C) चतुर्थी (D) पञ्चमी
29. 'तस्य लोपः' इति सूत्रेण कस्य लोपः भवति ?
(A) ञित् (B) णित् (C) इत् (D) कित्
30. नमः इत्यव्यययोगे का च विभक्तिरिष्टा?
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी (C) तृतीया (D) पञ्चमी

PART B

Q 1) Attempt any three of the following. (3 * 5 = 15)

1. Write a note on अच्-सन्धिः.
2. Give a step by step derivation of the pada रामः starting with राम and सु.
3. Explain the Pāṇinian sūtra यस्य च भावेन भावलक्षणम्.

4. What is the difference between kāraka and vibhakti. Explain with an example.
5. Explain the sūtra गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थशब्दकर्माकर्मकाणामणि कर्ता स णौ
6. Write a short note on विप्रतिषेधे परं कार्यम्

Q 2) Attempt any three of the following. (3 * 10 = 30)

1. Write a note on types of compounds.
2. Explain the Pāṇinian sūtra 'tasmin iti nirdiṣṭe pūrvasya' with an example.
3. What is an anubandha? Explain with an example. Give all the sūtras Panini states for deciding the anubandha.
4. Write a short note on kāraka.
5. Explain the सूत्र अधिशीङ्स्थासां कर्म
6. Explain with examples what is an upasarjana saṃjñā.